

مجله‌ی رشد آموزش ریاضی، تداوم معنادار خود را مدیون تعامل و تبادل نظر دائمی با مخاطبان اصلی خود که معلمان ریاضی و دست‌اندرکاران آموزش معلمان ریاضی هستند، می‌داند. به همین دلیل، بیش‌ترین تلاش اعضای هیأت تحریریه‌ی مجله، جست‌وجو برای پیدا کردن راه‌های مختلف ایجاد چنین تعامل و تبادل نظری بوده است. خوشبختانه از سال ۱۳۸۱ که به همت مسئولان محترم دفتر انتشارات کمک آموزشی، تولید و توزیع مجله، نظم بیش‌تری یافته و تیراژ آن نیز بالاتر رفته است، معلمان محترم ارتباط بیش‌تری با مجله‌ی خودشان برقرار کرده‌اند و بیش‌تر از گذشته، دیدگاه‌های خود را برای چاپ، ارسال دارند. به همین دلیل، آرزوی دیرینه‌ی دفتر انتشارات کمک آموزشی و هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی رشد آموزش ریاضی می‌رود تا تحقق یابد. در نتیجه، با نظر هیأت تحریریه‌ی مجله، قرار شد تا دیدگاه‌های ارسالی عیناً و بدون ویرایش چاپ شوند. در ضمن، از خوانندگان محترم استدعا داریم که پاسخ‌گو و منتقد دیدگاه‌ها باشند و تعامل و تبادل نظر را از طریق بازتاب بر آن‌ها، معنادارتر و کارآتر کنند. البته لازم به توضیح است که دیدگاه‌های مطرح‌شده، الزاماً هم‌سو با سیاست‌ها و دیدگاه‌های دفتر انتشارات کمک آموزشی و هیأت تحریریه‌ی مجله‌ی رشد آموزش ریاضی نیستند.

در چند ماه اخیر، چندین مطلب با موضوع «افت تحصیلی» به دفتر مجله رسیده است که در این شماره از مجله، برای انعکاس نظرات خوانندگان درباره‌ی این موضوع و تقابل آرای آن‌ها، تعدادی از آن‌ها را در ستون دیدگاه می‌آوریم.

سر دبیر

بررسی علل افت تحصیلی در درس ریاضی راهنمایی

اشرف کاشانی و زهره نوربخش

معلمین ریاضی مدرسه‌ی راهنمایی شهید بتول عسکری ناحیه‌ی ۴ اصفهان

قدرت بی‌کران تغییر همیشه در مغزها و دست‌ها و قلب‌های معلمانی بوده است که در مدرسه‌ها کار می‌کنند. ما و شاید خیلی از همکارانمان، با موضوع این مقاله در این مقطع درگیر بوده و خیلی وقت‌ها به آن فکر کرده و شاید از این موضوع بارها شکایت داشته و به دنبال راه‌حل‌های مناسب و مؤثری برای آن بوده‌ایم. باید اذعان کنیم که به نظر ما تاکنون، تحقیق مناسب و درستی در این زمینه نشده است و راه‌کارهای قابل‌اجرای هم در این خصوص داده نشده است.

امیدواریم که مطلب ما حداقل این حسن را داشته باشد که افرادی چون ما، کمی به فکر افتاده و پیرامون دلایل مشکلاتی که با آن‌ها گریبان‌گیر هستیم بیش‌تر مطالعه و بررسی کنند. برای بررسی افت تحصیلی در درس ریاضی در مقطع راهنمایی از سه گروه مختلف نظرخواهی کرده‌ایم و دلایل این افت را (۱) از نظر دانش‌آموزان (۲) از نظر والدین (۳) از نظر دبیران و دست‌اندرکاران متخصص این مقطع، جویا شده‌ایم. در دو مورد اول، حدود ۱۰۰ نفر توضیحاتی هرچند مختصر نوشته‌اند که پس از دسته‌بندی و کنار گذاشتن عناوین تکراری، در زیر آورده شده است.

* عدم علاقه‌ی دانش‌آموزان به درس ریاضی؛

* ملموس نبودن درس و عدم کاربرد اکثر روابط ریاضی در

زندگی روزمره؛

* بدون انگیزه بودن دانش آموزان؛

* حواس پرتی و بی توجهی هنگام درس؛

* ناامید بودن از یادگیری و فهم درس؛

* زیاد بودن حجم کتاب و عناوین کتاب؛

* عدم فهم درس هنگام تدریس معلم؛

* تلقین این که استعداد ریاضی ندارند؛

* کسالت آور بودن زنگ ریاضی؛

* سؤال نکردن دانش آموز در هنگامی که درس را متوجه نشده اند.

البته بعضی از دانش آموزان مسایل دیگری نیز مطرح کرده اند که عمومیت کمتری داشت، مانند اختلافات خانوادگی، شلوغ بودن محیط خانواده، نداشتن وضعیت اقتصادی مناسب و عدم تغذیه مناسب و...

خلاصه ای از دلایلی که والدین عنوان کردند به قرار زیر است:

* عدم تمرکز دانش آموزان در کلاس؛

* تماشا کردن بیش از اندازه ی تلویزیون (این مسأله عمومیت دارد)؛

* عدم توجه به عامل بلوغ و مسایل روحی و جسمی که برای آن ها در این سن پیش می آید؛

* تأکید و شاید بهتر است بگوییم بازخواست بیش از حد والدین در مورد این درس؛

* زیاد بودن تکالیف؛

* سخت و پیچیده بودن مطالب؛

* خوب تدریس نکردن دبیران؛

* نداشتن اعتماد به نفس دانش آموز در مورد توانایی های خود؛

* تمرین نکردن درس در منزل.

و اما از دید همکاران و صاحب نظران آموزشی:

* برداشته شدن امتحان نهایی پایه ی پنجم ابتدایی؛

* دانشگاه ها نتوانسته اند در تربیت دبیران ریاضی مانند مراکز تربیت معلم موفق باشند و یا کمتر موفق بوده اند، بلکه بیش تر به اطلاعات اندک علمی بسنده کرده اند و لذا معلم ریاضی، پس از چند سال تدریس، تازه شیوه ی تدریس و تسلط بر کار را پیدا می کند. شاید یکی از دلایل این امر عدم انتقال تجربه ی معلمان موفق در امر آموزش به دانشجویان این گونه مراکز باشد.

بنابراین می بایست برای الگوی تدریس عملی از دبیران موفق استفاده کرد؛

* عدم آموزش مستمر معلمان ریاضی و عدم جاذبه و تأثیر دوره های ضمن خدمت در حرفه ی معلمان؛ هم چنین عدم استقبال معلمان از این دوره ها و اجرای بی محتوای دوره ها توسط ضمن خدمت و به کار گرفتن بعضی مدرسان که به اهداف و محتوای کتب آموزشی تسلط کافی ندارند؛

* تعصب بعضی از معلمان ریاضی نسبت به گذشته و عدم تغییر پذیری چه در محتوا و چه در شیوه ی تدریس؛

* ناآشنایی با استانداردهای ملی و جهانی و اهداف آموزشی ریاضی در جهان امروز؛

* توقع اولیای مدرسه و اولیای دانش آموزان از معلم ریاضی که تمام مسایل کتاب را حل کند و گرنه مورد بازخواست قرار می گیرد و برای او، نقطه ضعف محسوب می شود، که این خود موجب تقویت شیوه ی معلم محوری و عدم فعالیت فکری و یادگیری دانش آموزان می شود و به نفع دانش آموز نیست؛

* ضعف دانش آموزان پایه ی اول راهنمایی به طوری که همواره شاهد بیش ترین افت در این پایه ی تحصیلی هستیم (این دلیل، دارای بیش ترین فراوانی بوده است)؛

* روش نمره دهی، یکی از علل مهم در بی سوادی و یا کم سوادی دانش آموزان در همه ی دروس از جمله ریاضی شده است و دانش آموزان بیش ترین لطمه را در سال های بعدی می بینند و از همه مهم تر، از آن جا که در درس ریاضی، همه ی مباحث به هم مرتبط هستند، با این روش، هم دانش آموزان و هم معلمان، در سال های بعدی بیش تر دچار مشکل و دردسر خواهند شد. زیرا دانش آموز بدون این که دروس پایه را فهمیده باشد، نمره ی قبولی را گرفته یا با استفاده از قوانین جدید، از تک ماده و تبصره های مختلف استفاده کرده و به کلاس بالاتر رفته است؛

* روش ارزشیابی و سنجش کار معلمان، بر اساس میزان بازدهی و درصد قبولی است که باز هم در آن، کیفیت آموزش و میزان سطح علمی دانش آموز در نظر گرفته نشده و آموزش، بیش تر از نظر کمی مورد ارزیابی قرار می گیرد.

امیدواریم این که این گونه مشکلات و موانع که بر سر راه آموزش هرچه بهتر وجود دارند، از بین رفته و روز به روز شاهد موفقیت واقعی و بیش تر دانش آموزان باشیم.